

**Posudek bakalářské diplomové práce Marie Fiedlerové:
Duchovní služba jako součást Armády ČR. Poslání vojenských kaplanů na zahraničních
misích**

Diplomová práce má 56 stran vlastního textu, seznam literatury a 5 příloh. Věnuje se problematice duchovní služby v armádě s důrazem na účast v zahraničních misích. Je rozdělena do dvou částí.

V části teoretické uvádí autorka základní fakta o zřízení a působení DS AČR a výklad o zahraničních misích s jejich celkovým přehledem. Označení této části za „teoretickou“ je ovšem nadsazené. Autorka se soustřeďuje převážně jen na popis základních dokumentů (nejednou citovaných z druhé ruky!). Chybí zde samostatná reflexe, hodnocení anebo podrobnější pohled do historie „vojenské duchovní správy“ v Československu (konstatuje se pouze, že existovala) či do organizace podobných útvarů v zahraničí. Jako významný rys DS AČR uvádí diplomandka názor O. Macka o „ekumenicitě“ českého řešení, což je jistě správné, ale rozbor příslušných pasáží zakládajících dokumentů by ukázal, v čem tato ekumenicita spočívá: v uplatnění principu vzájemného zastoupení. – Pokud jde o zahraniční mise, všimá si diplomandka přípravy na účast v nich, postavení kaplanů jako nonkonbatantů, řešení problémových situací, pomoci při návratu a po návratu z misí.

Praktická část spočívá na dvou anketách, které autorka podnikla jednak mezi kaplany, jednak mezi vojáky, kteří byli v misích. Otázky, jež oběma skupinám položila, jsou (znovu) uvedeny v příloze. V první skupině bylo osloveno 21 kaplanů, odpovědělo 13. Vypovídají o rozhodnutí pro duchovní službu, o přípravě na zahraniční misi, o problémech s obyvatelstvem konfliktní země, o vnímání smyslu života, setkání se smrtí, možných rizicích, obtížných okamžicích atd. Odpovědi jsou různé a jen v několika případech se autorka pokusila je sumarizovat: Z odpovědí na otázku, jak často vojáci vyhledávali jejich pomoc, vyplývá, že celá 1/3 ji nevyhledala nikdy a jen 23 proc. pravidelně. Autorka pokládá za úspěch, že jen třetina vojáků nevyhledala kaplana. V jiné otázce zjišťuje, s jakými problémy se vojáci nejčastěji kaplanům svěřují. „Čtyři nejčastější problémy vojáků /odloučení od rodiny, neshody v kolektivu, rozchod s partnerem, nebezpečí/ jsou určeny k řešení spíše pro psychologa“, konstatuje diplomandka (42), překvapena, že „klasická témata pastorační činnosti“ jsou zde téměř absentní. Kaplan v armádě je většinou vnímán jako přítel, než jako duchovní. (Připouští rovněž, ale nerozvádí, že mohou být rozdíly v situacích v misích s bojovým nasazením a v misích mírových.)

Na pozadí těchto údajů (jakkoli je sporná reprezentativnost tohoto vzorku) by bylo na místě zamyslet se nad speciální formou či rolí pastorace a evangelizace, kterou musí uplatňovat vojenští kaplani v těchto prostředích – téma, jež zpracovává Mgr. Kozler („protoevangelizace“); autorka to v práci neučinila a navrhuji, aby se k tomu vrátila v obhajobě.

Zcela sporné jsou výtěžky průzkumu mezi vojáky; tvoří jej jeden rozhovor a dotazník, adresovaný 40 respondentům, na nějž odpověděli pouze dva. Vypovídací hodnota je za těchto okolností nulová. Shodné odpovědi jsou, že žádný svůj problém s kaplanem neřešili ani by neřešili. Přesto tvrdí, že vojenský kaplan je v misích potřebný – podle respondenta v rozhovoru tím, že „zajišťoval pro nás sportovní akce a výlety, které nám dávaly možnost trošku si zablblnout a odreagovat se“ (48).

Autorka se v závěru práce domnívá, že se potvrdila „potřeba účasti vojenských kaplanů v zahraničních misích“ a že „kaplani přitom tuto službu vnímají jako přirozenou součást duchovní služby v Armádě České republiky“ (55).

Tento závěr je velmi obecný, neopřený o analýzu. Metoda dotazníkového šetření nepřinesla jeho přesvědčivé zdůvodnění. Celou práci charakterizuje minimum vlastní reflexe a hodnocení. Po této stránce práce obtížně vyhovuje nárokům na práci diplomovou. Neobsahuje však tvrzení vysloveně chybná a po formální stránce je v pořádku. Proto ji doporučuji k obhajobě.

6.7.09

Prof. ThDr Pavel Filipi